

En Tehlikeli İktisadi Sorun: Tarım

Koray Çalışkan

koray.caliskan@boun.edu.tr

Türkiye’de birçok sorun var. Her sorunun da sosyal, siyasi ve kültürel sonuçları. Bu sorunların içinde bir tanesi var ki, en tehlikelisi. Çünkü Kürt sorunu gibi konuşulan, tartışılan, çoğu zaman yanlış da olsa anlaşılmaya çalışılan bir sorun değil. İşsizlik gibi her an gördüğümüz, televizyon ve gazetelerde karşımıza çıkan bir sorun değil. Demokrasi eksikliği gibi Avrupa Birliği raporlarında ya da politikacıların ağızlarında görmeye alışkın olduğumuz bir mesele hiç değil. Siyasi İslam ve muhafazakârlık gibi orada burada tartışılan bir konu da değil. Onlar kadar önemli, ama onlardan daha tehlikeli bir mesele: Tarım ve çiftçi sorunu.

NEDEN TEHLİKELİ?

Çünkü konuşmuyoruz. Yokmuş gibi davranıyoruz. O kadar büyük, o kadar önemli ve o kadar acil ki, belki de suskunluğumuz ne yapacağımızı bilmediğimizden. NASA, Güneş Sistemi’nin de içinde bulunduğu bir sistem bulduğunu açıkladığında gazeteciler sormuşlar: “Nasıl olur da bizim de içinde olduğumuz bu kadar büyük bir şeyi daha önce görmediniz?” “O kadar yakın ki, burnumuzun ucunda olduğundan farketmemişiz” diye yanıt gelmiş.

Tarım ve köylülük sorunu da böyle bir sorun. Her 57 saniyede bir çiftçi ailesinin iflas ettiği bir ülkede yaşıyoruz. Reel işsizlik yüzde 19’a dayanmışken, işi olan çiftçiler işlerinden oluyor. 10 yıl sonra işsizlik yüzde 30’a ulaştığında, küçük çiftçilerin dantel gibi işlediği topraklar, tarla-fabrikalara dönüştüğünde, köylü tarımı yerine ücretli-köle tarımına geçildiğinde, şirket-ağa tarımı baskınlaştığında, domatesle hıyarın tadı birbirine iyice yaklaştığında aklımız başımıza gelecek. Tehlikeli bir sorun, çünkü görmüyoruz, konuşmuyoruz, anlatmıyoruz.

Bazıları diyorlar ki tarım sorununu çözmeden bizi AB’ye almazlar. Kentliler de bu numarayı yutuyor gibi. Köylüleri ortadan kaldırarak “sorunu” çözmeye çalışıyoruz. İşsizlik yüzde 30 olunca bizi AB’ye alırlar diye mi düşünüyoruz? Esas çiftçileri oradan kaldırırsak AB’yi unutup!

SORUN NE?

Kapitalizm dikey genişler. Eskiden emperyal hegemoni, kontrol edilen coğrafyanın genişlemesi olarak görülürdü. Şimdi gezegenin üzerindeki şeylerin hepsini neoliberal piyasanın nesnesi yaparak ilerliyorlar. Önce toprağı aldılar. Şimdi tohumu ve suyu istiyorlar. Buna direnenler köylüler ortadan kalkmadıkça da piyasa derinleşmesi mümkün olmayacak. Küçük çiftçi tarımı yerine endüstriyel tarımın getirilmeye çalışılması da bundan. Küçük çiftçileri iflas ettir, yerine büyük işletmeleri getir, organizmaların genetiğini değiştir, çoksesli ve renkli bir kültür olan gıda üretim ve tüketimini gri ve her yerde aynı olan geç kapitalist endüstriyel kültürle karala. OECD ve FAO’nun ortak yayımladıkları son tarım raporuna göre, tarımda üretim ve tüketim birinci dünyadan bizim gibi ülkelere geçiyor. 10 yıl içinde bu süreç tamamlanacak. Şirket-ağalar kendilerini buna hazırlıyor.

SONUÇLAR NE OLACAK?

Eğer organik küçük çiftçi tarımını desteklemezsek, Türkiye daha çirkin, daha az katlanılası, daha kirli, daha eşitsiz, daha ataerkil, daha huzursuz, köyü kenti aynı grilikte, kentleri megakondularla çevrilmiş, kırı büyük şirketlerin yatırımı haline gelmiş, manavları pazarları şık görünen ama kanserojen GDO’larla donatılmış, her üç kişiden birinin işsiz olduğu, bu

yüzden AB'ye zaten girememiş, otomobiller için mısır yetiştiren, arabaların tok, insanların aç olduğu, zenginlerin organik, diğerlerinin gdorganik yediği, genetiği değiştirilmiş bir memleket olacak.

SOLCU KARAMSARLIĞI MI?

Keşke öyle olsa. Sosyalistler krizi çok sever. Sorun anlatmaya bayılır. Muktedirin iktidarını ondan daha çok abartır. Ben de mi öyleyim bilmiyorum. Tarım sorununu abartıyor muyum diye düşünüyorum. Sonra çevreme bakıyorum. İstatistiklere bakıyorum. Beraber iki sene yaşadığım Amerikalı, Türk ve Arap çiftçilerle konuşuyorum. Burada anlattığımdan da kötü bir tablo görüyorum.

İki ay önce Aydın'daydım. Aydın varoşlarında tinerci çocukların, minik çetelerin, taşra kentlerinin yeni suçlularının hikâyelerini dinledim. Bu çocuklar nereden geliyor? İstanbul için anlattığımız kent dışlanmışlık hikâyeleri artık her kentin hikayesi. Eskiden babasının traktörünün çamurluğundan çiftçiliği öğrenen bu çocuklar şimdi ara sıra iş bulup geri kalan zamanda iş arayan babasının evine gitmek istemiyor.

Gazetelere bakıyorum, konudan bahseden yok. Daha popüler medyada konu hakkında konuşuyorum, gazetecilerin canı sıkılıyor. Radikal İki'ye falan yazıyorum. Lübnan ya da Ortadoğu hakkında yazdığım yazıların çeyreği kadar okunmuyor. Anlamıyorum. Biri bana yardım etsin. Bu en tehlikeli iktisadi-sosyal sorun neden görünmüyor? Bir hayalet mi bu?